

Staden Jakobstads tillsynsplan inom miljövärderna åren 2022 – 2025

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Resurser för tillsynen	3
3	Jakobstads miljöförhållanden och de mest anmärkningsvärda verksamheter som orsakar en föroreningsrisk	4
4	Bakgrund i lagstiftningen.....	5
5	Delegeringar.....	6
6	Myndighetssamarbete	7
7	Organiserande av tillsyn	8
7.1	Tillsynens mål.....	8
7.2	Riskbedömning och tillsynsklasser	8
7.3	Uppgörande av tillsynsprogram.....	9
7.4	Användning av urval	10
7.5	Tillsynsåtgärder	10
7.6	I samband med inspektion uppdagade bristers inverkan på tillsynen	10
7.7	Tillsyn i samband med olyckor, olägenheter och brott	11
8	Tillsynsobjekt.....	11
8.1	Tillstånds- eller registreringspliktiga verksamheter enligt miljöskyddslagen.....	11
8.2	Övriga tillsynsobjekt inom miljöskyddslagen och avfallslagen	12
8.2.1	Tillsynen över anläggningar	12
8.2.2	Tillsynen vid fastigheter utanför vattenverkens avloppsnät	12
8.2.3	Tillsynen vid djurstall.....	12
8.2.4	Tillsynen av insamling och transport av avfall samt för områdesinsamlingspunkter....	13
8.2.5	Tillsynen av avfallshanteringsföreskrifterna	13
8.2.6	Tillsynen av användande av avfall och marks substanser i jordbyggnad	13
8.2.7	Tillsynen av anläggningar som använder ämnen som bryter ned ozonskiktet	13
8.2.8	Produkt-VOC-tillsynen i samband med granskning.....	14
8.2.9	Tillsynen över kemikalier.....	14
8.3	Tillsynen för de enligt miljöskyddslagen registreringspliktiga verksamheter.....	14
8.3.1	Verksamheter som förorsakar särskilt störande buller	14
8.3.2	Verksamheter av försöksnatur	14
8.3.3	Exceptionella situationer	15
8.4	Objekt enligt vattenlagen.....	15
8.5	Objekt enligt vattentjänstlagen	15
8.6	Tillsynen enligt marktäcktslagen.....	15

8.7	Tillsynsärenden som anmälts av den som orsakats olägenhet eller verksamhetsutövaren (MSL 169 § och 186 §)	16
8.8	Terrängtrafiktillsynen.....	16
8.9	Tillsynen av övriga verksamheter.....	16
8.9.1	Byggnads- och rivningsarbeten	16
8.9.2	Nedskräpning.....	17
8.9.3	Behandling av underjordiska oljecisterner som är tagna ur bruk	17
9	Kommunens miljöskyddsföreskrifter.....	17
10	Avgifter för tillsynen	17
11	Tillsynens administration och granskning av tillsynsplanen.....	17

Bilaga 1. Förteckning över olika miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheter samt planerade inspektionsintervall

1 Inledning

I enlighet med miljöskyddslagen (527/2014) skall den kommunala miljöförhållanden bereda en tillsynsplan för den regelbundna tillsynen inom dess område. Tillsynen skall vara kvalitativ, regelbunden och effektiv samt basera sig på en bedömning av miljörisker. Den lagstadgade tillsynsplanen berör tillsynen av miljöskyddslagen och de förordningar och föreskrifter som stadgats på basen av den. Ifall att miljöförhållanden så vill, kan till tillsynsplanen fogas även övriga författningars tillsynsuppgifter.

I tillsynsplanen skall finnas information om områdets miljöförhållanden och verksamheter som förorsakar en risk för förorening samt de resurser och tillvägagångssätt som finns till förfogande för tillsynen. I planen skall det presenteras hur tillsynen organiseras och riskbedömningens grunder samt samarbetet mellan myndigheter som ansvarar för tillsynen. Tillsynsplanen skall regelbundet uppdateras.

Förutom tillsynsplanen skall kommunens miljöförhållanden framställa ett tillsynsprogram för regelbunden tillsyn av miljöförhållanden och registreringspliktiga verksamheter. I tillsynsprogrammet samlas information om de verksamheter som övervakas och det fastställs de verksamhetsvisa, tidsbestämda granskningarna på basen av bedömningen för miljörisker men även övriga tillsynsåtgärder. För tillsyn enligt tillsynsprogrammet kan en avgift uppbäras.

Denna tillsynsplan har gjorts upp för Staden Jakobstads miljöförhållanden och berör åren 2022 – 2025. I planen har det skrivits in grunderna för granskningarna av miljöförhållanden och registreringspliktiga verksamheter samt övriga regelbundna tillsynsåtgärder och planen täcker även tillsynen och planeringen av tillsyn för övriga verksamheter som orsakar en risk för förorening av miljön.

2 Resurser för tillsynen

Staden Jakobstads miljöförhållanden handhar den tillsyn som hör till miljöförhållanden inom Jakobstads område. Miljöförhållanden är underställd miljö- och byggnadsnämnden och behandlar ärenden som hör till nämndens verksamhetsområde som kommunal miljöförhållanden och marktäktmyndighet.

Miljöförhållanden behandlar bl.a.:

- miljöförhållandenansökningar,
- anmälningar om verksamhet som förorsakar tillfälligt buller,
- frågor relaterade till behandling av avloppsvatten på glesbygden
- granskningar av verksamheter med fokus på miljön,
- övervakning av miljöförhållanden tillstånd och luftkvalitet,
- nedskräpningsärenden och klagomål gällande störningar relaterade till den övriga miljön,
- information och upplysning om miljöförhållanden.

Byrån har även aktivt satt sig in i frågor som berör hållbar utveckling, klimat- och energifrågor samt naturskydd.

Vid miljövårdsbyrån jobbar miljövårdschefen, miljöinspektören och en miljöplanerare på deltid.

Fördelningen av arbetsuppgifter:

- Miljövårdschefen har hand om arbetsfördelningen, är föredragare i nämnden, fattar beslut i ärenden delegerade till miljövårdschefen, förbereder och behandlar en del av miljövårdsmyndighetens ärenden, handhar miljövårdsbyråns arbete kring hållbar utveckling samt handhar miljötillsynen, informering och allmän miljörådgivning.
- Miljöinspektören handhar luftkvalitetsövervakningen och bereder en del av miljövårdsmyndighetens ärenden. Fungerar även som miljövårdschefens ersättare samt handhar miljötillsynen, informering och allmän miljörådgivning.
- Miljöplaneraren handhar fakturering, arkivering och övriga kontorsuppgifter samt den allmänna miljörådgivningen. Ansvarar för miljösynen.

Tabell 1: Årsverken inom miljöskyddet och arbetstid till förfogande för miljötillsynen.

Titel	Arbetstid inom miljövården	Arbetstid för tillsynsuppdrag
miljövårdschef	1 årsv.	0,25 årsv.
miljöinspektör	1 årsv.	0,25 årsv
miljöplanerare	0,5 årsv.	
Sammanlagt årsv.	2,5 årsv.	0,5 htv

3 Jakobstads miljöförhållanden och de mest anmärkningsvärda verksamheter som orsakar en föroreningsrisk

Invånarantalet i Jakobstad är ca. 19 000. Stadens areal är 123 km², varav 87,8 km² utgör land. Landupphöjningen är ca. 8 mm i året. Största delen av vattenområdet hör till Bottenvikens kustområde och en del till Larsmosjön. Övriga insjöar i Jakobstad är små och 8 till antalet. Av rinnande vatten ligger en kort bit Purmo och Esse åar inom stadens gränser. I övrigt finns endast några smärre bäckar, som till största delen är uppgrävda diken. I Jakobstad har speciellt industrin, bosättningen och trafiken belastat kustvattnen och luften i årtionden. Skadeverkningarna har med tiden minskat, då behandlingsteknikerna för avloppsvatten och rökgaser har förbättrats.

Jakobstads hav, skärgården, Larsmosjön och dess tillrinningsåar, särskilt Esse å, är viktiga för staden och stadsinvånarna och man följer regelbundet med deras tillstånd. Inverkan från avloppsvattnen och det humushaltiga vattnet från Larsmosjön kan observeras i kustvattnen genom vattnets bruna färg och förhöjda näringshalter, med påföljden att kustvattnen eutrofieras. Blågröna alger förekommer mycket sällan och de är lokala. Havsområdets ekologiska tillstånd

har klassats som god eller nöjaktig och det kemiska tillståndet som god. Badvattnen uppfyller i regel de fastställda kvalitetskraven. Invallningen av Larsmosjön, som råvattenkälla för industrin, har orsakat en permanent ekologisk förändring från havsvik till en sötvattensjö och regleringens mål är att sjöns vattennivå hålls så jämn som möjligt. Sjön lider av eutrofiering och tidvis försurning. Försurningen härstammar från tillrinningsområdet, som består av sulfidlera eller alunjordar. Jakobstadsborna har länge använt Esse ås vatten som dricksvatten, då områdets grundvattenresurser är knappa och särskilt marktäckter på grundvattenområdet har försämrat användbarheten av grundvattnet som hushållsvatten.

De naturliga sandstränderna vid Storsand och Fäboda samt de vidsträckta strandängarna på Ådöns västra sida och i Fäboda är skyddade strandtyper och hör delvis till naturskyddsområdet Natura 2000 nätverk. Igenväxning och strandmuddringar är ett hot för strandängarna. Jakobstads skogar består främst av ekonomiskog. Skogsdikningar är också en orsak till att det inte längre finns bäckar i naturtillstånd. Även övriga mindre vattendrag i naturtillstånd finns det lite av. Skyddade skogsområden finns det dock ganska mycket av och även en del av skogarna ingår i Natura-området.

Punktvisa luftutsläpp och luktolägenheterna som är typiska för cellulosaindustrin har minskat de senaste tjugo åren och nuförtiden är det trafikens utsläpp och gatudammet på vårvintern som orsakar olägenheter för stadsborna. Trafiken orsakar också de största bullerolägenheterna. Jakobstadsbornas avfall har redan i drygt tjugo år sorterats enligt det kommunala avfallsbolagets Ekorosks verksamhetsmodell i energi- och bioavfall.

4 Bakgrund i lagstiftningen

Tillsynen av miljötillstånd och övrig miljövard är tillsammans med behandlingen av miljötillståndsansökningar och anmälningar en del av miljövårdsmyndighetens mest centrala arbetsuppgifter enligt miljöskyddslagen. I enlighet med miljöskyddslagen (527/2014) 167 och 168 §§ skall miljövårdsmyndigheten arrangera regelbunden tillsyn och bereda en tillsynsplan samt ett mera detaljerat tillsynsprogram. Enligt MSL 239 § skall den kommunala miljövårdsmyndigheten utarbeta en tillsynsplan och ett tillsynsprogram senast inom tre månader från det att lagen trätt ikraft, senast 1.9.2017. I kapitel 5 miljöskyddsförordningen (713/2014) fastställs noggrannare föreskrifter gällande tillsynen och uppföljningen. I miljöskyddslagen 174 § fastställs om inspektionsförfarande. Vid de tidsbestämda inspektionerna kan man bedöma tillståndskravens tillräcklighet och ändringsbehov samt granska de kort- och långsiktiga miljöpåverkningarna och –riskerna som verksamheten förorsakar.

Den kommunala miljövårdsmyndigheten kan ta ut en avgift i enlighet med miljöskyddslagen 205 § för tidsbestämda tillsynsbesök hos miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheter i enlighet med det uppgjorda tillsynsprogrammet. En avgift kan även tas ut för övrig regelbunden tillsyn enligt tillsynsprogrammet. Avgiften som tas ut för tillsyn av mikroföretag skall vara skäligen med beaktande av verksamhetens omfattning och natur (MSL 206 §, MSF 36, 37, 38 §§). En avgift kan tas ut för granskningar, nödvändiga för övervakningen av 175 och 176 § avsedda förbud och bestämmelser eller för övervakningen av avbruten verksamhet enligt 181 §.

Noggrannare bestämmelser om avgiften har fastställts i taxan för det kommunala miljövårdsmyndigheten.

5 Delegeringar

En effektiv tillsyn förutsätter att miljövårdsmyndighetens befogenheter delvis delegeras till tjänstemän. Lagstiftningen innehåller bestämmelser för situationer, då tillsynsmyndigheten skall vidtaga omedelbara åtgärder. I dessa situationer kan den tjänsteman, till vem befogenheterna delegerats, ge bestämmelser eller avbryta verksamheten omedelbart.

Miljö- och byggnadsnämnden, som är Jakobstads miljövårdsmyndighet, har genom sitt beslut 6.5.2015 § 72 delegerat beslutanderätten till miljövårdschefen i följande ärenden:

- Fatta beslut i fråga om i 118 § miljöskyddslagen (527/2014) avsedda anmälningar rörande tillfällig verksamhet som orsakar buller och skakningar samt i 120 § avsedda anmälningar om exceptionella situationer.
- I enlighet med 182 § miljöskyddslagen i brådskande fall meddela ett förbud eller föreläggande som avses i 175 § miljöskyddslagen (åtgärder vid överträdelser eller försummelser) samt fatt beslut om avbrytande av verksamheten enligt 181 § miljöskyddslagen. Ärendet skall utan dröjsmål överföras till miljö- och byggnadsnämnden för avgörande.
- Att i brådskande ärenden meddela ett föreläggande i ett enskilt fall för att förebygga eller hindra förorening i enlighet med 180 § miljöskyddslagen.
- Ansvara för verkställigheten av sådan registrering av verksamhet som avses i 116 § och 117 § miljöskyddslagen.
- Att handlägga anmälningar om insamlingsverksamhet till avfallsregistret i enlighet med 100 § avfallslagen.
- Att i enlighet med 125 § avfallslagen (646/2011) med stöd av en inspektion meddela beslut i ett enskilt fall som gäller verksamhet som inte är miljötillståndspliktig, om beslutet behövs för att förhindra nedskräpning eller ordna avfallshanteringen på lämpligt sätt.
- I enlighet med 126 §, 4 mom. avfallslagen i brådskande fall meddela ett åläggande som avses i 1 mom. i samma paragraf. Ärendet skall utan dröjsmål hänskjutas till miljö- och byggnadsnämnden.
- I enlighet med stadgandena i 188 § miljöskyddslagen, 14 kap 2 § vattenlagen och 136 § avfallslagen anmäla brottsliga gärningar och försummelser som avses i respektive lagar till polisen för inledande av förundersökning.
- Handlägga och vid behov meddela föreskrifter gällande sådana underrättelser om undantag som avses i 4 § Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (1250/2014).
- I enlighet med 15 § marktäktslagen (555/1981) avbryta tagandet av marksubstans som sker i strid med stadgandena av denna lag.

Nämnden beslöt även ge miljövårdschefen och miljöinspektören de befogenheter som avses i:

- 172 § miljöskyddslagen (527/2014)
- 14 kap. 3 § vattenlagen (587/2011)
- 122 § och 123 § avfallslagen (646/2011)

- 14 § marktäktslagen (555/1981).

6 Myndighetssamarbete

Staden Jakobstads miljöförvaltningsmyndighet samarbetar vid tillsynsärenden mycket med olika myndigheter. De linjedragningar som fastställts i lagstiftningen handleder myndigheternas verksamhet, men många tillsynsärenden berör ärenden som faller inom två eller flera myndigheters befogenheter.

De centrala samarbetsparterna vid tillsynen är:

- **Stadens tekniska sektor (inklusive vissa affärsverk och företag):** Tillsynsinformation angående avfallsbehandling och avloppsvatten, sakkunskap om t.ex. naturskydd, som berör planläggning och byggande, initiativ gällande utvecklandet av miljöskyddet, beslut gällande undantag från att ansluta till vatten-/avloppsnätet, marktäktsärenden.
- **Byggnadstillsynen:** Av miljöförvaltningsmyndigheten begärs utlåtanden angående t.ex. bygglovsansökningar för tillståndspliktiga eller registreringspliktiga verksamheter. Genom samarbete under tillståndets behandlingsskede kan man försäkra att miljöskyddskraven beaktas redan då anläggningen byggs och att de enligt miljöskyddslagen, markanvändnings- och bygglagen behövliga tillstånd har sökts. Därtill samarbetar man vid ärenden som berör byggande av bl.a. avloppsbehandlingssystem och placering av överskottsjord. Förutom vid dessa ärenden samarbetar man kring miljöförvaltningsmyndigheten samt ärenden gällande nedsmutsning, mark, bryggor och vissa muddringar.
- **Miljöförvaltningsmyndigheten:** Ger utlåtanden angående miljöförvaltningsansökningar, klagomål gällande buller, rök, lukt, flugor odyl. granskning av vattenområden, blågröna alger.
- **Österbottens avfallsnämnd:** Samarbetet berör tillsynen av avfallshanteringen samt förvaltningstvång gällande t.ex. anslutande till ordnad avfallstransport.
- **Grankommunernas miljöförvaltningsmyndigheter:** På tjänstemannanivå regelbunden kontakt och informationsutbyte, gemensamma projekt, t.ex. övervakningen av luftkvalitet.
- **Österbottens vatten och miljö rf:** Informationsutbyte, experttjänster, möjlighet att påverka föreningens verksamhet.
- **Södra Österbottens NTM-central:** Ger vid behov utlåtanden angående miljöförvaltningsansökningar, samarbete vid tillsynen, ärenden gällande förorenad jord, muddringar, naturvård, grundvattenskyddet, ger expertråd och utlåtanden, anordnar skolningar, projektfinansiering.
- **Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland (AVI):** Begär utlåtanden gällande miljöförvaltningsansökningar, ger expertråd.
- **Mellersta Österbottens och Jakobstadsområdets räddningsverk:** Samarbetet härrör sig främst till olycksituationer.
- **Polismyndigheten:** Samarbetet härrör sig främst till bulleranmälningar och evenemang, men även brottsärenden som framkommit i samband med tillsynen.

7 Organiserande av tillsyn

7.1 Tillsynens mål

Förverkligandet av tillsynsarbetet måste utvecklas, så att miljövärdens tjänstemän har möjlighet att utföra sina arbetsuppgifter trots en ökning i mängden arbetsuppgifter. Den kommunala miljövärdsmyndighetens säruppdrag är fastställda i miljöskyddslagen, miljöskyddslagen för sjöfarten, vatten-, avfalls-, terrängtrafik-, sjötrafiklagen samt lagen om vattentjänster. Direktiv för miljövärdens säruppdrag finns därtill i förordningar givna med stöd av ovannämnda lagar samt i statsrådets och ministeriernas beslut. I miljövärdens tillsynsplan fokuseras det främst på ordnandet av regelbunden tillsyn hos miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheter.

För att minimera miljöriskerna och förhindra uppkomsten av miljöolägenheter är det viktigt att utöka tillsynen till icke tillståndspliktiga verksamheter, som kan förorsaka en risk för vattendrag, grundvatten eller jordmånen. Tillsynsplanen för tillståndspliktiga och övriga verksamheter underlättar organiseringen av tillsynsmyndighetens arbetsuppgifter och ger systematiska åtgärdsmodeller för tillsynsarbetet vid olika situationer.

Till miljövärdsmyndighetens arbete hör förutom tillsynen av tillstånd även det allmänna laglighetsövervakandet enligt miljöskyddslagen samt tillsynsåtgärder vid miljöolyckor.

7.2 Riskbedömning och tillsynsklasser

I enlighet med miljöskyddslagen 168 § skall tillsynsobjekten och –frekvensen inom den regelbundna tillsynen definieras på basen av en riskbedömning. Med hjälp av riskbedömningen fokuseras tillsynen främst till verksamheter, som man bedömer utgör den största risk för förorening och vars miljöpåverkan och bedömda risker är de största.

I tillsynsplanen indelas de tillståndspliktiga verksamheterna in i tillsynsklasser och på basen av dem uppgörs det egentliga tillsynsprogrammet med tidtabell. Tillsynsklassen alltså verksamhetens tillsynsfrekvens fastställs på basen av den bedömda miljörisknivån för verksamheten.

Tillsynsklasserna är:

- **Tillsynsklass 1:** inspekteras åtminstone 1 gång per år
- **Tillsynsklass 2:** inspekteras åtminstone med 3 års mellanrum
- **Tillsynsklass 3:** inspekteras åtminstone med 5 års mellanrum

Tillsynsprogrammet baserar sig på den för anläggningen specifika riskbedömningen, i vilken man förutom att ha beaktat den för verksamhetsgrenen specifika riskbedömningen, även har beaktat behovet av effektiviserad tillsyn. Tillsynsklassen fastställs på basen av känslighetsfaktorer, hälsoolägenheter relaterade till verksamhetens läge eller på basen av sannolikheten för utsläpp som förorsakar förorening och följdernas allvar. Tillsynsklassen fastställer minimiinspektionsintervallen för tillsynsobjekten.

Ifall verksamheten är belägen på grundvattenområde, vattentäktssområden eller strandområde, ifall det finns störningskänsliga objekt i dess närhet eller ifall man i samband med inspektioner konstaterat återkommande försummelser av miljötillståndsbestämmelserna, kan man ändra tillsynsobjektets tillsynsklass om det anses nödvändigt att effektivisera tillsynen vid verksamheten.

Om det i verksamheten förekommer brister, ifall man bryter mot tillståndsbestämmelserna eller inte har utfört årsrapporteringen eller rapporteringen är bristfällig, utförs extra tillsynsbesök från fall till fall. Ifall verksamheten är ny eller en befintlig verksamhet ändras väsentligt, är det skäl att intensifiera tillsynen, tills verksamheten uppfyller tillståndskraven eller annars normaliseras.

7.3 Uppgörande av tillsynsprogram

Tillsynsprogrammet består av en lista på anläggningar, som innehåller anläggningsvisa, på basen av riskbedömningen, planerade inspektioner under kalenderåret och övriga planerade tillsynsåtgärder. Tillsynsprogrammet innehåller även en beskrivning av förverkligandet av föregående års målsättningar. Tillsynsprogrammet utarbetas årligen och hålls ständigt uppdaterat bl.a. genom att uppdatera nya anläggningar och anläggningar som faller bort. Tillsynen enligt programmet är avgiftsbelagt.

Alla objekt i tillsynsprogrammet finns listade i en separat Excel-tabell, i vilken det finns åtminstone följande information om objektet: verksamhetsområde, verksamhetsidkarens namn, tillsynsklass, datum för miljötillståndets beviljande, följande inspektionstidpunkt (år).

Med hjälp av tabellen kan man lättare bokföra information angående verksamhetens årsrapporter eller att övriga utredningar som myndigheten förutsätter utförs sakenligt.

Vid uppgörandet av tillsynsprogrammet i enlighet med miljöskyddslagen och vid tidsplaneringen för tillsynsåtgärder skall det beaktas den tillsyn som tidigare utförts vid verksamheten. Vid fastställandet av de årliga granskningarna i tillsynsprogrammet, strävar man till att prioritera verksamhetsvisa anläggningar, som har haft det längsta inspektionsintervallet och vars riskklass förutsätter det. Vid uppgörandet av programmet beaktas även att tillsynsåtgärderna fördelas jämnt över olika år, så att det finns tillräckligt med tillsynsresurser för utförandet av den planerade tillsynen.

Uppgörandet av tillsynsprogrammet är en lagstadgad skyldighet, varför nämnden inte behöver göra ett enskilt beslut om godkännande. Offentliggörandet av den detaljerade åtgärds- och verksamhetslistan kan försämra förverkligandet av tillsynens målsättningar, varför tillsynsprogrammet kan hållas som ett icke offentligt dokument. På miljövårdsbyrån uppgörs årligen det kommande årets tillsynsprogram, miljövårdschefen godkänner programmet och övervakar att det förverkligas. Ett årligt sammandrag utarbetas över tillsynsprogrammet och förverkligandet av det tas till miljö- och byggnadsnämnden för kännedom.

7.4 Användning av urval

Användning av urval tillämpas inte i Jakobstads tillsynsprogram. Objekten enligt tillsynsprogrammet inspekteras systematiskt enligt det inspektionsintervall som angetts för dem. Vid fastställandet av inspektionsintervallen har man beaktat resultaten för den anläggnings-specifika riskbedömningen och för tillsynen tillgängliga resurser.

7.5 Tillsynsåtgärder

Tillsynens centrala tillvägagångssätt är de planerade tidsbestämda inspektionerna som utförs på plats vid anläggningen. Förutom dessa utförs vid anläggningar inspektioner vid behov på basen av till exempel anmälningar, förändringar i verksamheten eller för att konstatera att tidigare påvisade oegentligheter har korrigerats.

Man kommer på förhand överens om inspektionstidpunkten och ger verksamhetsidkaren möjlighet att delta vid inspektionen. Under inspektionen går man igenom bl.a. anläggningens verksamhet och utrymmen, miljötillstånd och dess tillhörande tillståndsbestämmelser, kontrollinformation, eventuella klagomål som kommit om verksamheten och vilka åtgärder som vidtagits på basen av dem. Över inspektionen görs ett inspektionsprotokoll som tilldelas verksamhetsidkaren. De uppföljningskontroller som utförs på grund av brister som konstateras i samband med den planerade inspektionen är även en del av tillsynen enligt tillsynsprogrammet.

En inspektion utförs även i regel i samband med behandlingen av miljötillståndsansökan och registreringsanmälan. Inspektionen kan utföras då ansökan är anhängig eller i samband med byggandet eller ibruktagandet av en ny anläggning. På till exempel en bränslestations föroreningsrisk på jordmånen, inverkar främst hur felfritt de underjordiska skyddskonstruktionerna och tätningsskikten byggs, eftersom det är nästan omöjligt att övervaka konstruktioner under jord. Denna typ av verksamhet är det viktigt att övervaka under byggtiden.

Därtill förverkligas tillsynen genom att granska de årsrapporter som erhållits av verksamhetsidkarna samt övriga utredningar eller kontrollresultat som förutsätts i tillståndsbestämmelserna. Vid behov begärs tilläggsutredningar av verksamhetsidkaren. Tillsynen av de kontrollbestämmelser som skrivits i miljötillståndsbesluten är viktig för att kunna följa upp utförandet av kontrollen samt inverkan från verksamheten. På basen av kontrollrapporterna kan tillsynsmyndigheten besluta om eventuella ändringar i miljötillståndet kontrollbestämmelser.

7.6 I samband med inspektion uppdagade bristers inverkan på tillsynen

Ifall det vid anläggningen i samband med en inspektion uppdagas försummelser eller brister, kan miljötjänstemannen föreskriva en tidsgräns för korrigerande åtgärder och utföra en ny inspektion då tidsgränsen har löpt ut. Antalet uppföljningsinspektioner är inte begränsat, utan de bedöms från fall till fall. Ifall försummelsen inte åtgärdas trots miljötjänstemannens uppmaning, kan ärendet föras till miljö- och byggnadsnämnden för avgörande. Nämnden kan ge ett åläggande med anledning av ärendet och åläggandet kan förenas med vite, hot om avbrytande eller

hot om tvångsutförande. En tillsynsavgift uppbärs även för eventuella uppföljningsinspektioner.

7.7 Tillsyn i samband med olyckor, olägenheter och brott

Tillsynsprogrammet omfattar tillsynsåtgärder som är på förhand planerade. Förutom dessa skall man inom tillsynen förbereda för oförväntade situationer, som kräver en inspektion eller andra utredningar. Ett sådant behov kan till exempel uppstå i samband med en olycka eller anmälan om olägenhet, tillståndet iakttas inte eller någon annan orsak, ifall det finns orsak att förmoda, att verksamheten förorsakar hälsoolägenheter eller övrig anmärkningsvärd miljöförorening. En inspektion eller påbörjandet av andra åtgärder för att utreda ärendet i dessa situationer görs på basen av en situationsbedömning från fall till fall varefter man vid behov skrider till omedelbara åtgärder. Om ett tillståndsärende för verksamheten är anhängigt samtidigt, skall inspektionen eller utredningen utföras i mån av möjlighet innan tillståndsärendet avgörs.

Skriftliga klagomål från sakägare behandlas och ifall ärendet faller inom miljöskyddsmyndighetens befogenheter, är myndigheten skyldig att fatta ett överklagbart beslut. Miljöskyddslagen 186 § informerar om vilka som har rätt att inleda ärenden. Anonyma och muntliga klagomål tas till behandling enligt myndighetens övervägande.

Den statliga tillsynsmyndigheten kan inleda ett ärende som gäller utfärdande av sådana kommunala miljöskyddsföreskrifter som avses i 202 § 3 mom. 7 punkten, om kommunen inte har meddelat några föreskrifter om åtgärder som avses i den punkten.

Ifall tillsynsmyndigheten upptäcker inom tillsynen, att någon uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift i miljöskyddslagen eller avfallslagen, skall tillsynsmyndigheten i enlighet med 188 § miljöskyddslagen anmäla gärningen till polisen för inledande av förundersökning. Anmälan behöver dock inte göras, om gärningen med hänsyn till omständigheterna ska anses vara ringa och allmänt intresse inte kan anses kräva att åtal väcks.

8 Tillsynsobjekt

8.1 Tillstånds- eller registreringspliktiga verksamheter enligt miljöskyddslagen

Miljötillståndspliktiga verksamheter är fastställda i miljöskyddslagen bilaga 1. För dessa verksamheter har det genom statsrådets förordning (713/2014) fastställts befogenhetsgränser, i vilka det fastställs för vilka verksamheter den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten är tillståndsmyndighet och tillsynsmyndighet. Inom Jakobstad finns det för tillfället 20 miljötillstånd beviljade av stadens miljöförvaltningsmyndighet.

I miljöskyddslagen har det fastställts de verksamheter som under normala förhållanden inte kräver miljötillstånd utan verksamheten kan registreras. För verksamheter som registreras krävs en anmälan till miljöförvaltningsmyndigheten, dock på grundvattenområden behöver verksamheter

alltid miljötillstånd. Målsättningen med registreringsförfarandet är enhetliga miljöskyddskrav för specifika verksamhetsområden.

Registrerade verksamheter övervakas enligt samma principer som miljötillståndspliktiga verksamheter. För gamla, befintliga tillståndspliktiga verksamheter har det fastställts tidsfrister inom vilka registreringen skall senast utföras. Små energianläggningar och asfaltstationer skulle lämna in en anmälan senast 1.1.2018 och bränsledistributionsstationer senast 1.1.2020. För tillfället finns det 14 registrerade verksamheter i Jakobstad.

8.2 Övriga tillsynsobjekt inom miljöskyddslagen och avfallslagen

8.2.1 Tillsynen över anläggningar

Övriga än tillståndspliktiga eller registreringspliktiga anläggningar tillförs som tillsynsobjekt ifall det anses nödvändigt på basen en riskbedömning. Det bör även beaktas att enligt avfallslagen skall tillsynsmyndigheten periodiskt granska anläggningar och verksamheter där farligt avfall uppstår (Avfallslagen 124 §)

8.2.2 Tillsynen vid fastigheter utanför vattenverkens avloppsnät

Enligt statsrådets förordning om behandling av hushållsvatten i områden utanför avloppsnätet (157/2017) skall alla fastigheter utanför avloppsnätet ha en utredning över avloppsbehandlings-systemet och dess bruks- och underhållsanvisningar. På basen av utredningen är det möjligt att bedöma den belastning avloppsvattnet orsakar miljön och huruvida förordningens reningskrav uppfylls.

I Jakobstad finns det cirka 200 fastigheter som inte är anslutna till avloppsnätet.

8.2.3 Tillsynen vid djurstall

Statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling (1250/2014 s.k. nitratförordningen) reglerar bland annat djurstallens, häststallen och pälsfarmers gödselhantering.

I Jakobstad finns det 3 djurstall och 9 pälsfarmers (varav 5 övervakas av NTM-centralen).

8.2.4 Tillsynen av insamling och transport av avfall samt för områdesinsamlingspunkter

I enlighet med avfallslagen (646/2011) skall den som har för avsikt att bedriva yrkesmässig avfallsinsamling göra en anmälan för anteckning i det avfallshanteringsregister till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten. Yrkesmässiga insamlingspunkter är bl.a. producenternas områdesinsamlingspunkter och butikens ekopunkter. Miljöförvaltningsmyndigheten behandlar ansökan och kontrollerar i tillräcklig mån att mottagningspunkten är sakenlig.

8.2.5 Tillsynen av avfallshanteringsföreskrifterna

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Östergötland utövar tillsyn över att avfallshanteringsföreskrifterna iakttas. För försummelse av avfallshanteringsföreskrifterna ges en tillsynsföreskrift och ifall verksamheten som strider mot avfallshanteringsföreskrifterna fortsätter en påföljd enligt avfallslagen.

Tillsynsmyndigheten uppmanar först den som bryter mot föreskriften att rätta till verksamheten. Tillsynsmyndigheten kan även i lindriga fall ge en enskild föreskrift för att åtgärda situationen. Ifall den berörda parten inte iakttar uppmaningen, den enskilda föreskriften eller för övrigt försummar sin skyldighet till väsentliga delar eller olämpligt, skall tillsynsmyndigheten inleda förvaltningsstämning för att återställa ärendet i lagenlig ordning. Ifall det gäller ett förbud eller bestämmelse enligt avfallsföreskrifterna eller en enskild föreskrift och det gäller uppsåtligt eller av grov oaktsamhet, skall tillsynsmyndigheten anmäla ärendet till polisen för förundersökning.

8.2.6 Tillsynen av användande av avfall och marksubstanser i jordbyggnad

Betongkross, flygaska, bottenaska och sand från fluidiserade bäddar kan under vissa förhållanden användas i jordbyggnad. För användande skall en anmälan göras till den regionala NTM-centralen. Tillsynen är fördelad över NTM-centralen och kommunens miljöförvaltningsmyndighet.

8.2.7 Tillsynen av anläggningar som använder ämnen som bryter ned ozonskiktet

Finlands miljöcentral har framställt en tillsynsanvisning för de tillsynsmyndigheter som övervakar verksamheter enligt Statsrådets förordning om underhåll av anläggningar som innehåller ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser (452/2009). Instruktioner har getts åt livsmedels- och hälsotillsynsmyndigheten, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och NTM-centralen samt tillsynsmyndigheten för konsument säkerhet. Den allmänna tillsynen sköts av NTM-centralen och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och utförs huvudsakligen i samband med den övriga tillsynen. Därtill kan övriga tillsynsmyndigheter, verksamhetsidkare eller privata personer anmäla brister.

8.2.8 Produkt-VOC-tillsynen i samband med granskning

Den sk. produkt-VOC-förordningen (64/2015) begränsar lösningsmedelhalten i produkter som används för vissa byggnadsmålarfärger och –lackering samt reparationslackering av fordon. Produkt-VOC-förordningen övervakas i regel i samband med den övriga tillsynen inom miljöskyddslagen, såsom i samband med de periodiska granskningarna för anläggningar och verksamheter, men vid behov även under separata granskningar enligt produkt-VOC-förordningen. Tillsynen inriktas främst på produkter som faller inom förordningens tillämpningsområde och tillverkas i Finland, men gällande importen övervakas även importerade produkter.

8.2.9 Tillsynen över kemikalier

NTM-centralen och kommunens miljövårdsmyndighet övervakar kemikaliernas bruksförhållanden i anläggningar som använder kemikalier för att förhindra miljöolägenheter orsakade av kemikalier i enlighet med kemikalielagen samt REACH-, biosid- och POP-förordningarna. NTM-centralens och den kommunala miljövårdsmyndighetens behörigheter fastställs enligt miljöskyddslagen.

8.3 Tillsynen för de enligt miljöskyddslagen registreringspliktiga verksamheter

8.3.1 Verksamheter som förorsakar särskilt störande buller

Tillfälliga verksamheter eller evenemang som förorsakar särskilt störande buller eller skakningar skall göra en anmälan enligt 118 § miljöskyddslagen till den kommunala miljövårdsmyndigheten. Ett tillsynsbesök görs på basen av anmälan enligt behov.

8.3.2 Verksamheter av försöksnatur

För verksamheter av försöksnatur som omfattar en ny teknik för råmaterial eller bränslen, tillverknings- eller förbränningsmetoder, reningsanläggning, återanvändnings- eller behandlingsmetoder av avfall för att utreda dess inverkan eller användbarhet kan man påbörja verksamheten utan miljötillstånd. Då skall en anmälan om verksamheten göras till tillståndsmyndigheten senast 30 dagar innan verksamheten påbörjas (MSL 119 §). Vid behandlingen av anmälan granskas alltid placeringen av verksamheten av försöksnatur, utrymmena och tekniken och ett beslut görs i ärendet.

8.3.3 Exceptionella situationer

Enligt miljöskyddslagen 120 § skall en anmälan göras till tillsynsmyndigheten vid exceptionella situationer (olycka, produktionsstörningar, rivning av en konstruktion eller apparatur eller liknande), som kan orsaka utsläpp eller det uppstår avfall på så vis, att det kan orsaka omedelbar eller uppenbar risk för förorening eller orsaka särskilda påföljder inom avfallshanteringen. I dessa fall skall ett tillsynsbesök alltid utföras på plats och ett beslut göras i ärendet.

8.4 Objekt enligt vattenlagen

Tillsynen enligt vattenlagen härrör sig bl.a. till byggande i vattendrag, granskningar av tagande av grund- och ytvatten samt dikningsärenden. Enligt vattenlagen skall tillstånd anhållas om hos regionförvaltningsverket för muddringar över 500 m³ och anmälan över småskaliga muddringar görs till NTM-centralen i Södra Österbotten. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten behandlar meningsskiljaktigheter enligt vattenlagen i sådana fall som inte kräver tillstånd enligt VL 5:3 eller som inte behandlas i dikningsförrättningar enligt VL 5:4 och som berör dragande av dike på annans mark eller över annans väg, ändring av dikets flödesriktning samt ledande av vatten till dike eller bäck på annans mark.

I Jakobstad görs cirka 10 muddringsanmälan i året och 1 – 2 anhållan om tillstånd enligt vattenlagen.

8.5 Objekt enligt vattentjänstlagen

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten fungerar som tillsynsmyndighet i enlighet med lagen om vattentjänster (119/2001). Uppgiften gäller övervakningen av att fastigheterna inom vattentjänstverkets verksamhetsområde ansluter sig till avloppsnätet och vattenledning och behandla anhållan om befrielse från anslutningsskyldigheten enligt lagens 11 § eller 17 c §. I behandlingen av anhållan om befrielse från anslutningsskyldigheten görs alltid ett tillsynsbesök på fastigheten. Tillsynsobjekten kan också bli anhängiga hos miljöförvaltningsmyndigheten i samband med byggnadstillsynens behandling av lov enligt markanvändnings- och bygglagen eller klagomål från grannar.

8.6 Tillsynen enligt marktäcktslagen

Tillsynen kan beröra de restriktioner gällande tagande av marksubstans som nämns i marktäcktslagen och de föreskrifter som fastställs för täktverksamheten i tillståndsbeslutet samt övriga faktorer som berör täktverksamhetens kvalitet och inverkan från tekten (marktäcktslagen 14 §). Ifall föreskrifterna i marktäcktslagen eller författningar utfärdade på basen av dem bryts, kan tillsynsmyndigheten avbryta tagande på det sätt som anses lämpligt. Tillsynsmyndigheten skall tillräckligt ofta utföra tillsynsbesök för att följa med verksamheten. Därtill skall tillsynsbesök

utföras på grundade orsaker från marktäktslovets innehavare, sakägare eller övriga. Då marktäkten har avslutats eller taktlovets giltighetstid har gått ut skall en slutsyn utföras på området. Myndigheten skall informera om tidpunkten för slutsynen till sakägarna, som har rätt att närvara. Under tillsynsbesöket informeras sakägarna om målsättningen för granskningen och fortsatta åtgärder. Över tillsynsbesöket görs en skriftlig granskningspromemoria.

I Jakobstad finns för tillfället 2 marktäktslov.

8.7 Tillsynsärenden som anmälts av den som orsakats olägenhet eller verksamhetsutövaren (MSL 169 § och 186 §)

Tillsynsärenden som blivit anhängiga på basen av en anmälan skall granskas och en bedömning över olägenheten som verksamheten orsakar och behövliga åtgärder ska göras. De åtgärder som behövs för att avlägsna olägenheten och tidtabellen för dessa ska överenskommas om under inspektionen och skrivs in i promemoria eller vid behov uppmana verksamhetsutövaren att skrida till åtgärder. Vid behov kan granskningen utföras tillsammans med en annan myndighet, ifall anmälan berör ett sådant ärende där behörigheten är parallell eller överlappar eller det behövs en annan myndighets sakkännedom. Sådana granskningar kan uppstå i t.ex. ärenden som berör hälsoolägenheter. Efterlevnaden av givna anvisningar och föreskrifter försäkras genom en uppföljningsgranskning.

8.8 Terrängtrafikstillsynen

Verkställigheten av terrängtrafiklagen (1710/1995) och tillsynen av lagens efterlevnad hör till miljöministeriet. Den allmänna tillsynen av lagen och förordningar och föreskrifter angivna på basen av den faller inom närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområden och i kommunerna handhas av kommunens miljövårdsmyndighet. I enlighet med lagen handhar kommunen bl.a. godkännande av snöskoterleder och övervakningen av dem samt beviljande av tillstånd för motorfordonstävlingar och –övningar samt övervakningen av dem.

8.9 Tillsynen av övriga verksamheter

8.9.1 Byggnads- och rivningsarbeten

Vid byggande och rivning av byggnader kan olägenheter uppstå i form av damm och buller samt nedskräpning. I samband med byggnads- och rivningslov förutsätts en anmälan om vart avfallet levereras. Tillsynsbesök utförs vid behov på basen av anmälan.

8.9.2 Nedskräpning

Nedskräpningsfall framkommer vanligtvis i samband med klagomål. Alla anmälda objekt skrivs upp och granskas, ifall det inte är uppenbart onödigt. I Jakobstad är antalet klagomål inte så stort, vilket torde bero på att det årligen ordnas en miljösyn, inom vilken nedskräpningsfall ofta kommer fram.

8.9.3 Behandling av underjordiska oljecisterner som är tagna ur bruk

Olje-, bränsle- eller andra kemikaliecisterner som inte längre är i bruk skall först och främst avlägsnas från marken och meddelas till miljövårdsmyndigheten.

9 Kommunens miljöskyddsföreskrifter

I enlighet med miljöskyddslagen 202 § får kommunen för verkställigheten av denna lag meddela sådan allmänna föreskrifter som är påkallade av de lokala förhållandena och som gäller kommunen eller någon del av den (kommunala miljöskyddsföreskrifter).

10 Avgifter för tillsynen

I enlighet med miljöskyddslagen 205 § 2 momentet får kommunen ta ut en avgift för sådan periodisk inspektion som baserar sig på ett tillsynsprogram. Avgiften kan tas ut för tillsynen av registreringspliktiga och miljötillståndspliktiga verksamheter som handhas av kommunen miljövårdsmyndighet och som är presenterade i tillsynsprogrammet. Förutom tillsynsbesöken kan även bl.a. granskning av årsrapporter och kontrollresultat vara avgiftsbelagt. En tillsynsavgift kan även uppbäras för förseelser. Avgiftsbelagda är då inspektioner som utförts för att övervaka efterlevnaden av åläggandet av förvaltningstvång eller avbrytande av verksamheten. Denna avgift berör alla slags verksamheter. Avgiftens storlek och dess grunder fastställs i kommunens godkända taxa.

11 Tillsynens administration och granskning av tillsynsplanen

Förverkligandet av tillsynsplanens följs årligen upp med hjälp av tillsynsprogrammet och planen uppdateras med fyra års mellanrum.

Förteckning över olika miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheter samt planerade inspektionsintervall.

Bransch	Objekt	Tillsynsklass	Kontrollfrekvens (år)
1. Skogsindustri	1	3	5
2. Metallindustri	3	3	5
3. Energiproduktion	4	3	5
4. Tillverkning av bränslen eller upplagring och hantering av kemikalier eller bränslen - distributionsstationer	9	3	5
5. Verksamhet där organiska lösningsmedel används	0	3	5
6. Malm- eller mineralbrytning eller tagande av marksubstanser - stenkrossar		2 - 3	3 - 5
7. Tillverkning av mineralprodukter	1	3	5
8. Produktion eller behandling av läder eller textilier i en anläggning	0	3	5
9. Tillverkning av livsmedel eller foder		2 - 3	3 - 5
10. Djurstallar			
- djurstall	3	2 - 3	3 - 5
- pälsdjursfarm	4	1	1
11. Trafik			
- utomhus belägen motorsportbana	1	2	3
12. Behandling av avfall som sker yrkesmässigt eller i en anläggning samt behandling av avloppsvatten - avfall	7	1 - 2	1 - 3
13. Annan verksamhet			
- utomhus belägna skjutbanor	1	2	3
14. MSL 27 §, 2 mom., 28 §		1 - 3	1 - 5
Sammanlagt	34		